

1) भारतामध्ये श्रमाच्या बाजारात ..... स्पर्धा अधिक प्रमाणात असते.

अ) अपूर्ण

ब) पूर्ण

क) 'अ' आणि 'ब' दोन्हीही

ड) यापैकी नाही.

2) श्रमाच्या बाजारपेठेची गतिशीलता ..... असते.

अ) जास्त

ब) कमी

क) शून्य

ड) यापैकी नाही.

3) श्रमाची बाजारपेठ ही ..... संवेदनशील असते.

अ) वेतन

ब) उत्पन्न

क) उत्पादन

ड) किंमत

4) श्रमावर ..... मालकी असते.

अ) उत्पादकाची

ब) श्रमिकाची

क) 'अ' आणि 'ब' दोन्हीही

ड) यापैकी नाही

5) श्रमाचा बाजार ..... स्वरूपाचा असतो.

- अ) स्थानिक
- ब) राष्ट्रीय
- क) प्रादेशिक
- ड) यापैकी नाही

6) श्रमाची राखीव ..... किंमत असते.

- अ) शून्य
- ब) एक
- क) ऋण
- ड) धन

7) ज्या कामगारांची सीमांत उपयोगिता शून्य आहे. अशा कामगाराला ..... असे म्हणतात.

- अ) अर्ध बेकार
- ब) पूर्ण बेकार
- क) हंगामी बेकार
- ड) शेष बेकार

8) श्रम बाजारपेठेत कंत्राटदार पद्धती आणि करार पद्धती ..... आहे.

- अ) वाढत
- ब) घटत
- क) ऋणात्मक
- ड) यापैकी नाही.

9) भारतात इ. स. .... पासून जागतिकीकरण, खाजगीकरण, उदारीकरण या तत्वांना मान्यता देण्यात आली आहे.

अ) 1990

ब) 1991

क) 1980

ड) 1981

10) जागतिकीकरणाच्या प्रवाहात खासगी ..... आणि जागतिक भांडवलाला अनन्यसाधारण महत्त्व प्राप्त झाले आहे.

अ) बचत

ब) गुंतवणूक

क) पूरवठा

ड) मागणी

11) खाजगी उद्योगात ..... हस्तक्षेप होत नसल्यामुळे खाजगी भांडवलदारांची मनमानी सुरु होते.

अ) सरकारी

ब) श्रमिक

क) विदेशी

ड) यापैकी नाही

12) भारतात ..... क्षेत्रात मुदतपूर्व स्वेच्छा सेवानिवृत्ती केली जाते.

अ) संघटित

ब) असंघटित

क) संघटित आणि असंघटित दोन्ही

ड) यापैकी नाही

13) आधुनिक काळात श्रमबाजारात .....हा एक महत्वाचा घटक मानला जातो.

अ) श्रम

ब) उत्पादन

क) संयोजन

ड) भूमी

14) भारतातील स्त्री-श्रमिकांच्या समस्या.....

अ) जास्त कामाचे तास

ब) प्रशिक्षणाचा अभाव

क) नैतिक पतन

ड) वरीलपैकी सर्व

15. इ.स. .... पर्यंत विकास व संरचनात्मक विकास घडवून आणण्यासाठी कार्यरत असणाऱ्या श्रमिकांना कराराप्रमाणे उत्पन्न दिले गेले.

अ) 1994

ब) 1995

क) 1996

ड) 1997

16) इ.स. .... पर्यंत भारतात अनेक बहुराष्ट्रीय कंपन्या आल्या.

अ) 1997

ब) 1998

क) 1999

ड) 2000

17) ..... क्षेत्रात काम करणाऱ्या श्रमिकांना अधिक उत्पन्न मिळविण्यासाठी मर्यादा असतात.

अ) सार्वजनिक क्षेत्र

ब) खाजगी क्षेत्र

क) वरीलपैकी दोन्हीही

ड) यापैकी नाही.

18) जागतिकीकरणाच्या प्रक्रियेमुळे विकसित देशांमध्ये आधुनिक तंत्रज्ञानाचा उपयोग करून ..... वेतनात श्रमिकांना कामावर ठेवले जाते.

अ) कमी

ब) जास्त

क) दोन्हीही

ड) यापैकी नाही.

19) ..... म्हणजे अशी स्थिती की जास्तीत स्पर्धायुक्त पर्यावरण निर्मितीकरिता बाजारपेठेत उद्योगसंस्था प्रवेशाला व निर्गमनाला अडथळे नसतात.

अ) निर्गमन धोरण

ब) औद्योगिक धोरण

क) राजकोषीय धोरण

ड) वित्तीय धोरण

20) श्रम बाजारामध्ये ..... यामध्ये संतुलन निर्माण होत असते.

अ) श्रमाची मागणी आणि श्रमाचा पुरवठा

ब) भांडवलाची मागणी आणि भांडवलाचा पुरवठा

क) पैशाची मागणी आणि पैशाचा पुरवठा

ड) वरीलपैकी एकही नाही.

21) भारतात शेतीक्षेत्रात मागणीपेक्षा पुरवठा ..... असल्यामुळे अधिक बेकारी आढळून येते.

अ) जास्त

ब) कमी

क) ऋण

ड) यापैकी नाही

22) श्रम बाजारपेठेची वैशिष्ट्ये .....

अ) श्रमाची राखीव किंमत शून्य असते.

ब) श्रमाचा बाजार स्थानिक स्वरूपाचा असतो.

क) श्रमबाजाराची अपूर्णतः

ड) वरील सर्व

23) कोणतेही उद्योग, खाणी, कारखाने इत्यादीमध्ये मानसिक व शारीरिक श्रम करणाऱ्या ..... वर्षांच्या खालील मुलांना बालमजूर असे म्हटले जाते.

अ) 11

ब) 10

क) 14

ड) 18

24) भारताच्या संविधानाच्या ..... व्या अनुच्छेदात म्हटले आहे की, 14 वर्षाखालील मुलांकडून खाणी व कारखान्यांमधून काम करून घेतले जाणार नाही विशेष करून जी कामे त्यांच्या आरोग्यावर विपरीत परिणाम घडवून आणतात.

अ) 24

ब) 22

क) 21

ड) 26

25) इ. स. .... च्या जनगणनेनुसार एकूण 1.42 कोटी बालमजूर होते.

अ) 1991

ब) 1981

क) 2001

ड) 2011

26) भारतात सर्वाधिक बालमजूर ..... मध्ये आढळतात.

अ) आंध्रप्रदेश

ब) कर्नाटक

क) मध्यप्रदेश

ड) महाराष्ट्र

27) बालमजुरीमध्ये ..... प्रमाण जास्त आढळते.

अ) मुलींपेक्षा मुलांचे

ब) मुलांपेक्षा मुलींचे

क) दोघांचे जास्त

ड) दोघांचे कमी

28) बालश्रमिकांना त्यांच्या श्रमाचा आर्थिक मोबदला.....

अ) कमी प्रमाणात दिला जातो.

ब) जास्त प्रमाणात दिला जातो.

क) दिला जात नाही.

ड) पुरुष श्रमिकांएवढा दिला जातो.

29) सामान्यपणे बाल श्रमिकांना दिली जाणारी मजुरी ही पुरुष श्रमिकांच्या तुलनेत .....

अ) 30 ते 40 टक्के कमी असते.

ब) 30 ते 40 टक्के जास्त असते.

क) 50 ते 60 टक्के जास्त असते.

ड) 50 ते 60 टक्के कमी असते.

30) बालमजुरीच्या संख्येत वाढ होण्याची कारणे.....

- अ) दारिद्र्य
- ब) अशिक्षितपणा
- क) लोकसंख्येतील वाढ
- ड) वरील सर्व

31) बाल श्रमिकांच्या समस्या सोडवण्यासाठी पुढील कोणती उपाययोजना करता येईल?

- अ) दारिद्र्य आणि बेकारी निर्मूलन
- ब) मोफत शिक्षण
- क) सामाजिक जागरूकता
- ड) वरील सर्व

32) प्रत्येक देशातील औद्योगिक क्षेत्रात मुख्यतः ..... महत्त्वाचे असतात.

- अ) सेवायोजक
- ब) श्रमिक
- क) सेवायोजक आणि श्रमिक दोन्ही
- ड) यापैकी नाही

33) औद्योगिक क्षेत्रात ..... हा आर्थिक दृष्टीने सक्षम असणारा एक वर्ग आहे.

- अ) श्रमिक
- ब) सेवायोजक
- क) श्रमिक व सेवायोजक दोन्हीही
- ड) यापैकी नाही.

34) औद्योगिक क्षेत्रात ..... हा आर्थिक दृष्टीने कमकुवत असणारा एक वर्ग आहे.

अ) श्रमिक

ब) सेवायोजक

क) श्रमिक व सेवायोजक दोन्हीही

ड) यापैकी नाही.

35) "श्रमिकांची कार्यस्थिती टिकवून ठेवणे किंवा त्यात सुधारणा करणे या उद्देशाने मजूरी मिळविणाऱ्या श्रमिकांच्या सातत्याने कार्यरत असणाऱ्या संघाला श्रमिक संघ असे म्हणतात." ही व्याख्या .....यांनी केली आहे.

अ) व्ही. व्ही. गिरी

ब) सिडने व वेब

क) मिसेस ओन रोबिन्सन

ड) केन्स

36) श्रमिक संघ ही ..... संघटना आहे

अ) श्रमिकांची

ब) सेवायोजकांची

क) ग्राहकांची

ड) औद्योगिक

37) श्रमिक संघाचे अंतर्गत कार्य .....

- अ) योग्य मजुरी मिळवून देणे.
- ब) कामाचे तास निश्चित करणे.
- क) कार्य स्थितीत सुधारणा करणे.
- ड) वरील सर्व

38) श्रमिक संघाचे बहिर्गत कार्य.....

- अ) कामाचे तास निश्चित करणे.
- ब) योग्य मजुरी मिळवून देणे.
- क) कार्य स्थितीत सुधारणा करणे.
- ड) योग्य निवासी व्यवस्था करणे.

39) श्रमिक संघाचे प्रतिनिधी श्रमिकांच्या हितासाठी आणि कल्याणासाठी उमेदवार म्हणून .....निवडणुकीस उभे राहू शकतात.

- अ) लोकसभा
- ब) विधानसभा
- क) लोकसभा आणि विधानसभा दोन्हीमध्ये
- ड) यापैकी नाही

40) ..... शतकाच्या अखेरीस भारतात औद्योगिक क्रांती होण्याला सुरुवात झाली.

- अ) 19 व्या
- ब) 18 व्या
- क) 20 व्या
- ड) यापैकी नाही.

41) भारतातील स्वातंत्र्यपूर्व आणि स्वातंत्र्योत्तर काळातील श्रमिक संघाच्या वाटचाली मधील दुसरा टप्पा.....

अ) इ.स.1875 ते इ.स.1905

ब) इ.स.1905 ते इ.स.1918

क) इ.स.1924 ते इ.स.1939

ड) इ.स.1939 ते इ.स.1946

42) भारतातील स्वातंत्र्यपूर्व आणि स्वातंत्र्योत्तर काळातील श्रमिक संघाच्या वाटचाली मधील तिसरा टप्पा.....

अ) इ.स.1875 ते इ.स.1905

ब) इ.स.1918 ते इ.स.1924

क) इ.स.1924 ते इ.स.1939

ड) इ.स.1939 ते इ.स.1946

43) इ.स. ....मध्ये भारतात सर्वप्रथम स्वयंचलित सुती कापड गिरणी सुरु झाली.

अ) 1854

ब) 1855

क) 1856

ड) 1857

44) ..... मध्ये पश्चिम बंगालमध्ये पहिली ज्यूट गिरणी स्थापन करण्यात आली.

अ) 1854

ब) 1855

क) 1856

ड) 1857

45) ..... मध्ये श्री.पी.सी. मुझुमदार यांच्या नेतृत्वाखाली श्रमिकांना शिक्षित करणाऱ्या रात्रशाळा सुरु करण्यात आल्या.

अ) 1872

ब) 1873

क) 1874

ड) 1876

46) इ.स. .... मध्ये श्री. व्ही. पी. वाडिया यांच्या नेतृत्वाखाली डॉ. अँनी बेझंट यांच्या सहाय्याने मद्रास श्रमिक संघाची स्थापना झाली.

अ) 1918

ब) 1919

क) 1920

ड) 1921

47) इ. स. 1917 मध्ये श्रमिकांच्या सहाय्याने .....मध्ये रक्तरंजित क्रांती घडून आली.

अ) रशिया

ब) जपान

क) अमेरिका

ड) जर्मनी

48) जागतिक स्तरावर औद्योगिक श्रमिकांच्या हितांची जोपासना करण्यासाठी इ. स. ....मध्ये आंतरराष्ट्रीय संघटनेची स्थापना करण्यात आली.

अ) 1919

ब) 1929

क) 1939

ड) 1949

49) भारतातील राष्ट्रीय पातळीवरील राजकीय नेत्यांनी एकत्रित येऊन इ.स. ....मध्ये अखिल भारतीय श्रमिक संघाची स्थापना केली.

अ) 1920

ब) 1921

क) 1922

ड) 1923

50) इ.स. .... मध्ये भारत सरकारच्या सहकार्याने श्रम कायदा पास करण्यात आला.

अ) 1926

ब) 1927

क) 1928

ड) 1929

51) इ.स. 1927 मध्ये.....येथे झालेल्या अखिल भारतीय श्रमिक संघ काँग्रेसच्या वार्षिक अधिवेशनात विदेशी श्रम नेतृत्वाने देखील सहभाग घेतला.

अ) कानपूर

ब) नागपूर

क) मुंबई

ड) पुणे

52) इ. स. .... मध्ये जनसंघाला मानणाऱ्या नेत्यांनी पुढाकार घेऊन भारतीय मजदूर संघ या श्रमिक संघाची स्थापना केली

अ) 1955

ब) 1956

क) 1957

ड) 1958

53) ब्रिटिश सरकारने श्रमिक संघाची चळवळ दडपण्यासाठी कोणता जुलमी श्रम कायदा पास केला?

अ) सामान्य कायदा

ब) संयुक्तीकरण कायदा

क) सामान्य कायदा आणि संयुक्तीकरण कायदा

ड) यापैकी नाही

54) इ. स. ....या कालावधीत भारताचे माजी राष्ट्रपती व्ही.व्ही. गिरी हे केंद्रीय श्रममंत्री होते.

अ) 1952 ते 1954

ब) 1950 ते 1952

क) 1955 ते 1957

ड) 1958 ते 1959

55) इ. स. 1921 मध्ये मुसोलिनीने ..... मध्ये श्रमिकांच्या चळवळीचे मुळापासून खच्चीकरण करण्यासाठी आटोकाट प्रयत्न केले होते.

अ) इटली

ब) जपान

क) अमेरिका

ड) जर्मनी

56) औद्योगिक क्रांतीची सुरुवात ..... या औद्योगिक आणि विकसित देशांतून झाल्यामुळे तेथील समिती संघ अन्य देशांच्या तुलनेत अधिक शक्तिशाली आहे.

- अ) इंग्लंड
- ब) जपान
- क) अमेरिका
- ड) जर्मनी

57) ..... हा औद्योगिक श्रमिक संघाच्या विकासातील एक महत्वाचा अडथळा मानला जातो.

- अ) एकात्मतेचा अभाव
- ब) स्वातंत्र्य
- क) समानता
- ड) यापैकी नाही.

58) कामगार संघटना वेतन वृद्धीसाठी कसा प्रयत्न करू शकतात?

- अ) सौदाशक्तीद्वारे
- ब) श्रम पुरवठा नियंत्रित करून
- क) वेतन कराराद्वारे
- ड) वरील सर्व

59) श्रमिक संघटनांची होकारात्मक भूमिका कोणती ?

- अ) श्रमिकांना महत्तम वेतन मिळवून देणे.
- ब) श्रमिकांना किमान वेतन मिळवून देणे.
- क) श्रमिकांची सीमांत उत्पादकता वाढवणे.
- ड) श्रमिकांना संप करण्यास भाग पाडणे.

60) श्रमिक संघटनांची उद्दिष्टे कोणती ?

अ) महत्तम वेतनदर

ब) महत्तम रोजगार

क) श्रमिकांच्या संधी खर्चावर महत्तम आधिक्य

ड) वरील सर्व

61) श्रमिक संघटना वेतन दर निश्चितीसाठी .....

अ) बळाचा वापर करतात.

ब) सौदाशक्तीचा वापर करतात.

क) किमान वेतन कायद्याचा वापर करतात.

ड) वरील सर्व.

62) जर श्रमिक संघटना सौदाशक्तीत वर्चस्वी असतील तर .....

अ) कामगारांना फार कमी वेतन दर मिळेल.

ब) कामगारांना समाधानकारक वेतन मिळेल.

क) कामगारांना महत्तम वेतन मिळेल.

ड) भांडवलदारांना महत्तम नफा मिळेल.

63) वेतनभेदाची कारणे कोणती?

अ) श्रमाची कमी गतिक्षमता

ब) एखाद्या व्यवसायातील फायदे किंवा तोटे

क) श्रम-कौशल्य आणि श्रमक्षमता यांच्यामध्ये असलेला भेद

ड) श्रम संघटनांचा प्रभाव

64) इ. स. 1928 मध्ये ..... तील गिरणी मालकांच्या विरोधात श्रमिक संघाने संप घडवून आणला.

अ) मुंबई

ब) नागपूर

क) पुणे

ड) औरंगाबाद

65) इ. स. 1929 मध्ये नागपूर येथील अधिवेशनात श्रमिकांचे ..... स्वतंत्र गट पडले.

अ) दोन

ब) तीन

क) पाच

ड) सहा

66) इ. स. .... मध्ये पंडित हरिहरनाथ शास्त्री यांच्या अध्यक्षतेखाली अखिल भारतीय श्रमिक संघ काँग्रेसचे वार्षिक अधिवेशन झाले.

अ) 1934

ब) 1935

क) 1936

ड) 1937

67) ..... साली मुंबई व मद्रास येथे मध्यवर्ती कामगार मंडळ स्थापन केले गेले.

अ) 1920

ब) 1921

क) 1922

ड) 1923

68) ..... साली बंगाल कामगार संघटनांचे संघ अस्तित्वात आले.

अ) 1922

ब) 1923

क) 1924

ड) 1925

69) ..... साली पंजाब कामगार मंडळ अस्तित्वात आले.

अ) 1925

ब) 1926

क) 1927

ड) 1928

70) भारतात आवश्यक सेवांचा पुरवठा नियमित व सुरळीतपणे चालू राहण्यासाठी ..... मध्ये राष्ट्रपतींनी एक अध्यादेश काढला.

अ) 1981

ब) 1982

क) 1983

ड) 1984

71) मालक आणि कामगार यांच्यात चांगले संबंध निर्माण व्हावेत यासाठी मालक व कामगार यांच्या संयुक्त समित्या भारतात .....च्या औद्योगिक कलह कायद्याप्रमाणे स्थापन करण्यात आल्या आहेत.

अ) 1947

ब) 1948

क) 1949

ड) 1950

72) भारतात ..... पर्यंत औद्योगिक कलह मिटवण्यासाठी कोणतीही यंत्रणा नव्हती.

अ) 1928

ब) 1929

क) 1930

ड) 1931

73) .....मध्ये औद्योगिक कलह कायदा संमत करण्यात आला.

अ) 1929

ब) 1930

क) 1931

ड) 1932

74) .....मध्ये औद्योगिक कलह कायद्यात काही सुधारणा करण्यात आल्या.

अ) 1938

ब) 1939

क) 1940

ड) 1941

75) ..... मध्ये औद्योगिक कलहाबाबतचा एक सुधारित कायदा करण्यात आला.

अ) 1947

ब) 1948

क) 1949

ड) 1950

76) औद्योगिक कलह उद्भवूच नये असा ..... वर्गाने प्रयत्न केला पाहिजे.

अ) कामगार

ब) मालक

क) कामगार व मालक

ड) यापैकी नाही

77) 1948 च्या कारखाना कायद्यानुसार ज्या ठिकाणी ..... किंवा त्यापेक्षा जास्त कामगार असतात अशा कारखान्यांमध्ये कामगार कल्याण अधिकाऱ्यांची नेमणूक करणे आवश्यक ठरते.

अ) 500

ब) 600

क) 700

ड) 800

78) औद्योगिक कलह निर्माण झाल्यास मालक व कामगार या दोन्ही वर्गांना एकत्रित आणून त्यांच्यामध्ये चर्चा घडून तडजोड करण्यास प्रवृत्त करण्यासाठी सरकार .....नियुक्ती करते.

- अ) तडजोड अधिकार्यांची
- ब) औद्योगिक न्यायालयाची
- क) चौकशी न्यायालयाची
- ड) राष्ट्रीय न्यायालयाची

79) तडजोड अधिकार्यांकडे एखादा विवाद सोपविण्यात आल्यानंतर ..... दिवसांच्या त्याने त्या विवादाची तपासणी करण्याचे कार्य पूर्ण करावयास पाहिजे.

- अ) 14
- ब) 15
- क) 20
- ड) 40

80) तडजोड मंडळात एक अध्यक्ष आणि मालक व कामगार यांचे प्रत्येकी सदस्य ..... असतात.

- अ) एक किंवा दोन
- ब) दोन किंवा तीन
- क) तीन किंवा चार
- ड) चार किंवा पाच

81) तडजोड मंडळाचा अध्यक्ष ही ..... व्यक्ती असते.

अ) स्वतंत्र

ब) मालक वर्गावर अवलंबित

क) कामगार वर्गावर अवलंबित

ड) यापैकी नाही

82) एखाद्या तिसर्या व्यक्तीचे सहाय्य घेऊन औद्योगिक संघर्ष मिटविण्याकरिता योग्य ते प्रयत्न करण्याच्या प्रक्रियेला ..... म्हणतात.

अ) श्रम न्यायालय

ब) औद्योगिक न्यायालय

क) राष्ट्रीय न्यायालय

ड) मध्यस्थी

83) ..... च्या कारखाना कायद्यानुसार ज्या ठिकाणी ..... किंवा त्यापेक्षा जास्त कामगार असतात अशा कारखान्यांमध्ये कामगार कल्याण अधिकाऱ्यांची नेमणूक करणे आवश्यक ठरते.

अ) 1948 , 500

ब) 1947 , 600

क) 1950 , 700

ड) 1960 , 800

84) औद्योगिक संघर्ष अधिनियमाच्या कलम .....नुसार औद्योगिक संघर्षाची सोडवणूक करण्यासाठी केंद्र किंवा राज्य सरकार सरकारे श्रम न्यायालयाची स्थापना करतात.

अ) 7

ब) 8

क) 9

ड) 10

85) श्रम न्यायालयातील न्यायाधीशांची नियुक्ती ..... केली जाते.

अ) सरकारद्वारे

ब) सेवायोजकांद्वारे

क) कामगारांद्वारे

ड) यापैकी नाही

86) औद्योगिक संघर्ष अधिनियम कलम ..... नुसार सरकार औद्योगिक संघर्षाचा निवाडा देण्यासाठी एक किंवा त्यापेक्षा जास्त औद्योगिक न्यायालय किंवा न्यायाधिकरण नेमण्याची तरतूद आहे.

अ) 7

ब) 8

क) 9

ड) 10

87) औद्योगिक न्यायालयाची स्थापना ..... होते.

अ) राज्य सरकार मार्फत

ब) चौकशी न्यायालयामार्फत

क) राष्ट्रीय न्यायालयामार्फत

ड) केंद्रीय औद्योगिक न्यायालयामार्फत

88) औद्योगिक कलह कायदा कलम..... नुसार औद्योगिक संघर्षाची निष्पक्षपणे चौकशी करण्याच्या हेतूने सरकार त्याच्या सरकारी गॅझेटमध्ये सूचना प्रसिद्ध करून ..... नेमणूक करू शकते.

अ) 6 , चौकशी न्यायालयाची

ब) 7 , औद्योगिक न्यायालय

क) 6 , राष्ट्रीय न्यायालय

ड) 7 , श्रमाने न्यायालय

89) ..... च्या कारखाना कायद्यानुसार ज्या ठिकाणी 500 किंवा त्यापेक्षा जास्त कामगार असतात अशा कारखान्यांमध्ये कामगार कल्याण अधिकाऱ्यांची नेमणूक करणे आवश्यक ठरते.

अ) 1948

ब) 1949

क) 1950

ड) 1951

90) ज्यावेळी एखादा विवाद राष्ट्रीय हिताशी किंवा त्यापेक्षा अधिक राज्यांशी संबंधित असतो त्यावेळी त्या विवादाचा निवाडा करण्यासाठी केंद्र सरकार ..... नियुक्ती करते.

- अ) राष्ट्रीय न्यायालयाची
- ब) चौकशी न्यायालय
- क) औद्योगिक न्यायालय
- ड) श्रम न्यायालय

91) केंद्रीय मुख्य श्रम आयुक्तांच्या मार्गदर्शनाखाली .....ही यंत्रणा काम करते.

- अ) केंद्रीय औद्योगिक संबंध यंत्रणा
- ब) मध्यस्थी यंत्रणा
- क) औद्योगिक न्यायालय यंत्रणा
- ड) राष्ट्रीय न्यायालय यंत्रणा

92) ....च्या भारतीय श्रम परिषदेच्या अधिवेशनात अनुशासन संहिता स्वीकारण्यात आली.

- अ) 1958
- ब) 1959
- क) 1960
- ड) 1961

93) भारतात ..... मध्ये बोनस मंडळाची स्थापना करण्यात आली.

अ) 1961

ब) 1962

क) 1971

ड) 1972

94) ..... साली चीनने भारतावर आक्रमण केले त्यावेळी कारखानदार व कामगारांच्या केंद्रीय समितीच्या संयुक्त बैठकीत एक औद्योगिक शांतीचा प्रस्ताव संमत केला गेला.

अ) 1962

ब) 1963

क) 1964

ड) 1965

95) भारतात ..... पासून सरकारमार्फत संयुक्त व्यवस्थापन परिषदेची योजना सुरु करण्यात आली.

अ) 1957

ब) 1958

क) 1959

ड) 1960

96) संयुक्त व्यवस्थापन परिषदेवर ..... या वर्गाचे प्रतिनिधी असतात.

अ) कामगार

ब) मालक

क) कामगार व मालक

ड) यापैकी नाही

97) भारतात सर्वप्रथम ..... मध्ये उद्योग आणि श्रमावरील संयुक्त विचार विनिमय मंडळ स्थापन करण्यात आले.

अ) 1951

ब) 1952

क) 1962

ड) 1990

98) उद्योग आणि श्रमावरील संयुक्त विचार-विनिमय मंडळाचे ..... मध्ये त्रिदलीय समितीत परिवर्तन करण्यात आले.

अ) 1951

ब) 1952

क) 1953

ड) 1954

99) .....मध्ये एेच्छक मध्यस्थ पद्धतीने घेतलेल्या निर्णयांना कायदेशीर मान्यता देण्यात आली आहे.

अ) 1961

ब) 1964

क) 1971

ड) 1974

100) सरकारने ..... मध्ये राष्ट्रीय पंच निर्णय उत्तेजन मंडळ स्थापन केले आहे.

अ) 1967

ब) 1968

क) 1991

ड) 1999

1) गरजा आजार, आळस गलिच्छपणा या पाच प्रमुख राक्षसाविरुद्धचे आक्रमण म्हणजे.....होय.

अ) राजकीय सुरक्षितता

ब) सामाजिक सुरक्षितता

क) पौराणिक सुरक्षितता

ड) कोणतेही नाही

2) व्यक्तीला संकटसमयी आर्थिक स्वरुपाची.....भरपाई देणे हे सामाजिक सुरक्षिततेचे महत्वाचे उद्दिष्ट आहे.

अ) नुकसान

ब) परवाना

क) किंमत

ड) योजना

3) व्यक्तीकडून कोणत्याही प्रकारची वर्गणी न घेता त्या व्यक्तीला संकटसमयी मदत करण्याच्या पद्धतीला..... असे म्हणतात.

अ) समाज व्यवस्था

ब) राजकीय साहाय्य

क) सामाजिक साहाय्य

ड) वरीलपैकी एकही नाही

4) सामाजिक साहाय्य केवळ ..... च्या दृष्टीने केले जाते.

अ) समाजाच्या

ब) मानवतेच्या

क) कल्याणच्या

ड) उत्पन्नाच्या

5) सामाजिक ..... द्वारे कामगारांना आर्थिक सुरक्षिततेचा लाभ दिला जातो.

अ) विम्याद्वारे

ब) पैसाद्वारे

क) संघटने

ड) भांडवलद्वारे

6) सामाजिक सुरक्षिततेची दोन प्रमुख माध्यमे.....

अ) सामाजिक साहाय्य

ब) सामाजिक विमा

क) अ व ब

ड) अपघात विमा

7) सामाजिक विम्याचा फायदा केवळ.....कामगारांनाच मिळतो.

अ) विमेदार

ब) विक्रेते

क) ग्राहकांना

ड) अल्पधारकांना

8) सामाजिक साहाय्य योजनांची कार्यवाही करतांना कामगारांच्या ..... स्थितीचा विचार केला जात नाही.

अ) सामाजिक

ब) आर्थिक

क) मानसिक

ड) राजकीय

9) जर्मनीमध्ये विमा कायदा ..... साली समंत झाला होता.

अ) 1943

ब) 1980

क) 1983

ड) 1991

10) ऑक्टोबर 1943 मध्ये ..... यांच्या अध्यक्षतेखाली आरोग्य सर्वेक्षण आणि विकास समिती नियुक्त करण्यात आली.

अ) जी जोसेफ भोरे

ब) बी.पी. आडारकर

क) एस.डी. देशमुख

ड) विल्यम बेव्हेरीज

11) भारतातील सामाजिक सुरक्षितता धोरण कामगार राज्य विमा कायदा ..... मध्ये संमत केला

अ) 1950

ब) 1948

क) 1991

ड) 1954

12) ..... पेक्षा अधिक कामगार काम करतात अशा सर्व कारखान्यातील कामगारांना राज्य विमा कायदा ही योजना लागू करण्यात आली.

अ) 20

ब) 30

क) 10

ड) 40

13) 1991 च्या शिरगणतीनुसार.....टक्के कामगार शेती क्षेत्रात काम करीत होते.

अ) 70

ब) 72

क) 65

ड) 80

14) भारतातील सामाजिक सुरक्षिततेच्या कायद्यात..... विम्याची तरतुद नाही.

अ) बेकारी

ब) गरिबी

क) आरोग्य

ड) सामाजिक

15) आंतरराष्ट्रीय श्रम समितीने आपला अहवाल तयार करून तो ..... येथील शांतता परिषदेत सादर केला.

अ) उरुग्वे

ब) व्हर्साइल

क) UNO

ड) अमेरिका

16) आंतरराष्ट्रीय श्रम संघटनेची स्थापना ..... साली केली.

अ) 18 जून 1920

ब) 15 मार्च 1930

क) 18 जून 1919

ड) 13 जून 1946

17) 13 डिसेंबर 1946 पासून आंतरराष्ट्रीय श्रम संघटना ही संयुक्त राष्ट्र संघाची विशेष ..... म्हणून कार्य करते.

अ) अभिकर्ता

ब) सल्लागार

क) सभासद

ड) प्रतिनिधी

18) आंतरराष्ट्रीय श्रमसंघटनेचे व्यवस्थापन ..... स्वरूपाचे असते

अ) एकपक्षीय

ब) त्रिपक्षीय

क) द्विपक्षीय

ड) चतुर्थक

19) 1944 मध्ये फिलाडेल्फिया ' येथे..... वे आंतरराष्ट्रीय श्रम संमेलन पार पडले.

अ) 20

ब) 21

क) 25

ड) 26

20) श्रमिकांना जास्ती-जास्त ..... तास काम दिले जावे.

अ) 7

ब) 8

क) 9

ड) 12

21) बालश्रमिकांच्या ..... विकासाकडे विशेष लक्ष द्यावे व त्यांना उद्योगात कामावर ठेवण्यात बंदी घालावी.

अ) तात्पुरता

ब) सामाजिक

क) सर्वांगिण

ड) मानवी

22) आंतरराष्ट्रीय श्रम संघटनेची प्रमुख कार्ये कोणती?

अ) मानवी व्यक्तीचे नियोजन

ब) उत्पादक रोजगारात वाढ

क) व्यावसायिक प्रशिक्षण

क) वरीलपैकी सर्व

23) मानव संसाधनांचा विकास करतांना उत्पादकाच्या उद्योगाचा ..... विकास करणे गरजेचे आहे.

अ) लघु आणि हस्तकला

ब) कुटीर

क) मोठ्या

ड) कुकुटपालन

24) श्रम संघटनेने श्रम प्रशासनाच्या माध्यमातून कामगारांना अभ्यासक्रम आणि..... सुविधा उपलब्ध करून दिल्या.

अ) आरोग्याच्या

ब) शिक्षणाच्या

क) राहणीमान

ड) ग्रंथालय

25) आंतरराष्ट्रीय श्रमसंघटनेचे कार्यक्षेत्र सुरुवातीला..... राष्ट्रापुरते होते.

अ) युरोप

ब) ऑस्ट्रेलिया

क) भारत

ड) इंग्लंड

26) नियामक मंडळाच्या कार्यकारीणीत एकूण .....सभासद असतात.

अ) 20

ब) 40

क) 10

ड) 25

27) नियामक मंडळाच्या अध्यक्षीची निवड ..... वर्षानी होते.

अ) दरवर्षी

ब) पाच

क) दोन

ड) 10 वर्षानी

28) आंतरराष्ट्रीय श्रम कार्यालय हे आंतरराष्ट्रीय श्रमसंस्थेच्या ..... कार्य करते.

अ) उत्पादन वाढीचे

ब) उत्पन्न वाढ

क) सचिवालयाचे

ड) संघटनेचे

29) आंतरराष्ट्रीय श्रम कार्यालयाची भारतातील शाखा ..... येथे आहे.

अ) जिनिव्हा

ब) मुंबई

क) कोलकता

ड) दिल्ली

30) कामगार संघटना.....स्वरूपाची असते.

अ) स्थायी

ब) रचनात्मक

क) सामाजिक

ड) राजकीय

30) 1890 मध्ये .....यांच्या पुढाकाराने मुंबई गिरणी कामगार संघटना स्थापन झाली.

अ) जी. सोराबजी मुखर्जी

ब) श्री. एन. एम. लोखंडे

क) श्री. एस. एस. बंगाली

ड) श्री. रतन टाटा

32) .....मध्ये अखिल भारतीय ट्रेड युनियन काँग्रेस स्थापन केला.

अ) 1919

ब) 1915

क) 1991

ड) 1920

33) इंटकची स्थापना (INTUC) --

अ) 1945

ब) 1944

क) 1947

ड) 1953

34) बिंदू मजदूर सभेची स्थापना केव्हा झाली?

अ) 1948

ब) 1950

क) 1946

ड) 1954

35) भारतात केंद्रीय पातळीवर ..... कामगार संघटना आहेत.

अ) 10

ब) 20

क) 8

ड) 5

36) कामगारांचे आरोग्य, आरामदायी, कार्यक्षमता, आर्थिक सुरक्षितता, शिक्षण व करमणूक इ. सुधारणा करण्यासाठी योजण्यात येणा-या विविध उपायांना.....म्हणतात.

अ) कामगार कल्याण

ब) कामगार राहणीमान

क) मानवी विकास

ड) मानवी कल्याण

३७) कल्याण ही संकल्पना.....स्वरूपाची आहे.

अ) स्थितीशील

ब) गतिशील

क) दीर्घ

ड) अल्प

३८) कामगार कल्याण ही .....संकल्पना आहे.

अ) मानसिक

ब) भावनिक

क) राजकीय

ड) वरीलपैकी नाही

३९) कामगारांची शारिरीक, मानसिक कार्यक्षमता वाढल्यामुळे औद्योगिक .....वाढते.

अ) उत्पन्न

ब) संपत्ती

क) उत्पादन

ड) व्यवसाय

४०) कामगारांचे राहणीमान.....दर्जाचे असते.

अ) चांगले

ब) उच्च

क) कमी

ड) निकृष्ट

41) कामगारांच्या व्यक्तिमत्त्वांचा सर्वांगीन विकास घडवून आणणे हे कोणाचे मत होते.

- अ) व्ही. व्ही. गिरी
- ब) व्ही. एस. पाटील
- क) एम. एस. देसाई
- ड) वरीलपैकी नाही.

42) ..... सरकारने कामगार कल्याणासाठी विविध तरतूदी असणारे कायदे केले.

- अ) राज्य
- ब) केंद्र
- क) महाराष्ट्र
- ड) जिल्हा

43) भारतीय कारखाना कायदा ..... ला संमत केला गेला.

- अ) 1946
- ब) 1942
- क) 1950
- ड) 1948

44) मळ्यांमध्ये काम करणा-या कामगारांचे हितसंबंध जोपासण्यासाठी ..... कायदा करण्यात आला.

- अ) कारखाना कायदा
- ब) मळे कायदा
- क) खाण कायदा
- ड) कामगार कल्याण

45) अअक खानी कल्याण निधी कायदा .....

अ) 1946

ब) 1948

क) 1950

ड) 1961

46) कोळसा खाण श्रम कल्याण निधी कायदा ..... साली संमत झाला.

अ) 1948

ब) 1947

क) 1950

ड) 1949

47) महाराष्ट्र श्रम कल्याण मंडळाची स्थापना .....साली झाली.

अ) 1975

ब) 1980

क) 1982

ड) 1960

48) बीडी व सिगारेट क्षेत्रातील कामगार कायद्याची तरतुद.....

अ) 1966

ब) 1961

क) 1965

ड) 1919

49) मोटार व वाहतुक कामगार कायदा स्थापना.....

अ) 1956

ब) 1962

क) 1961

ड) 1955

50) रोजगारविषयक परिस्थितीचे नियमन करण्यासाठी ..... कायदा स्थापन करण्यात आला.

अ) गोदी कामगार कायदा

ब) मोटार वाहतुक कामगार कायदा

क) कामगार कल्याण केंद्र

ड) खाणींचा कायदा